

دریافت: دی ۹۴

پذیرش: بهمن ۹۴

مروری بر مقاله‌های مدیریت اسلامی و مدل‌های آن

حسن عابدی جعفری^۱الهام بزرگ حداد^۲

چکیده

در دنیای رقابتی امروز منابع انسانی به عنوان یکی از مهمترین منابع استراتژیک نقش بسزایی را در پیشرفت سازمان‌ها ایفا می‌کنند. تلاش سازمان‌ها در جهت استفاده بهتر از این منبع استراتژیک راهکارهای جدیدی را ایجاد کرده است. یکی از این راهکارها مدیریت معنوی با هدف افزایش سعادت و خلاقیت فردی، هماهنگی سازمانی و موفقیت تجاری بلند مدت است. با توجه به هم راستایی مدیریت معنوی و مدیریت دینی از یک سو و جامعه جمهوری اسلامی ایران از سویی دیگر، در این مقاله تلاش شده است مدل‌های مدیریت اسلامی مستخرج از مقالات را در جهت فراهم‌آوری مدیریت مؤثر در دسته‌هایی طبقه‌بندی کرده و حوزه‌های آنها را شناسایی نماید. این طبقات به ترتیب داشتن بیشترین فراوانی عبارتند از: رفتار و منابع انسانی، مبانی مدیریت، روش‌شناسی تحقیق، روانشناسی، ارتباطی و اجتماعی، استراتژیک و در نهایت مالی و اقتصادی. در بررسی‌های به عمل آمده، در سال‌های اخیر حوزه رفتار و منابع انسانی بیشترین تعداد مقالات را به خود اختصاص داده است که این جایگاه در ابتدای دوره تحقیق در اختیار حوزه مبانی مدیریت بوده است.

کلیدواژه‌ها:

مدیریت اسلامی، مدل‌های مدیریت اسلامی، الگوهای مدیریت اسلامی

۱. استاد دانشگاه تهران H_abedijafari@yahoo.com

۲. دانشجوی دکتری مدیریت دولتی دانشگاه تهران Elham_hadad@ut.ac.ir

مقدمه

با توجه به نقش استراتژیک منابع انسانی در سازمان‌ها، امروزه سعی بر استفاده بهینه از این منبع مهم است. یکی از راهکارهای مهم در استفاده مفید و مؤثر از این منابع استراتژیک افزایش میزان رضایت‌مندی و تعهد آنها بوده که در سایه مدیریت و رهبری حاصل می‌گردد. این در حالی است که بر اساس سیر تطور پارادایم‌های مدیریت، نیاز به پارادایم جدیدی با رویکرد تلفیق زندگی شخصی و کاری رو به افزایش است. بر اساس پژوهش‌های به عمل آمده در این حوزه توسط بسیاری از محققان، از جمله ریفکن در سال ۱۹۹۵، هال ۱۹۹۶ و هنسن در سال ۲۰۰۱، پارادایم جدیدی که بتواند پاسخگوی چالش‌ها باشد را "معنویت" نامگذاری کرده‌اند. به زعم آنان ارضای نیازهای متعالی، رضایت‌مندی و تعهد را می‌توان در پارادایم جدید پوشش داد. بر اساس تحقیقات میتروف و دنتون در آمریکا، ۳۰٪ دیدگاه مثبت به معنویت و دین داشته و آنها را هم‌راستا می‌پندارند. بنابر نتایج این تحقیق می‌توان در پاره‌ای از شرایط، مدیریت دینی را معادل با مدیریت معنوی دانسته و از مدیریت دینی برای پاسخگویی به چالش‌ها استفاده کرد.

با عنایت به آیه شریفه آیه شریفه "الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي"، (مائده، ۳)؛ امروز دین شما را کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام نمودم؛ به این معناست که پیامبر (صلی الله علیه وآله) با استفاده از نیروی وحی، آخرین مرحله کمال را با تمام شرایط و خصوصیات در اختیار بشر حق جو قرار داده و موانع کار را نیز از سر راه آنها برداشته، به طوری که دیگر هیچ نقصی تا قیامت برای راهنمایی انسان باقی نمانده است: "وَتَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدْلًا لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَتِهِ"؛ (انعام، ۱۱۵) و کلام پروردگار تو، با صدق و عدل به حد تمام رسید؛ هیچ کس نمی‌تواند کلمات او را دگرگون سازد و از طرف دیگر وجوب ایدئولوژیک به دلیل داعیه ما برای تشکیل حکومت جهانی و طرح مدیریت مبتنی بر وحی، تبلور کمال دین را دین اسلام دانسته و به بررسی مدیریت اسلامی می‌پردازیم.

با توجه به جامعه جمهوری اسلامی ایران و تعلق خاطر مسلمانان به شناخت و معرفی مدیریت اسلامی، در این مقاله تلاش شده است مقاله‌ها و مدل‌های ارائه شده بر اساس مدیریت اسلامی مورد بررسی قرار گرفته و نتایج آن در طبقه‌هایی دسته‌بندی گردد و در انتها میزان فراوانی هر یک از طبقه‌ها بر اساس سال‌های انتشار، نام و نوع مجلات طبقه‌بندی

شده است.

ادبیات تحقیق

برای واژه معنویت معانی متفاوتی از جمله معنویت به عنوان انرژی، معنا، هدف و آگاهی در زندگی ارائه شده است (Cavanagh, 1999). برخی معنویت را جستجوی مداوم برای یافتن معنا و هدف زندگی معنا کرده و برخی آن را درک عمیق و ژرف ارزش زندگی، وسعت عالم، نیروهای طبیعی موجود، و نظام باورهای شخصی تعبیر می‌کنند (Myers, 1990). با توجه به این تعاریف معنی معنویت تنها در حوزه دین قرار نمی‌گیرد و میتواند دیدگاهی جدید را تبیین نماید.

در خصوص رابطه دین و معنویت پژوهش‌های میدانی توسط میتروف و دنتون در جامعه آمریکا انجام شده است. نتایج این تحقیقات حاکی از آن است که افراد بین معنویت و دین فرق گذاشته‌اند. دیدگاه‌های مستخرج از این تحقیقات در نمودار شماره (۱) نشان داده شده است.

نمودار (۱)

با توجه به تحقیقات میتروف و دنتون در آمریکا و وجود دیدگاه ۳۰ درصدی مثبت به معنویت و دین و همراستایی این دو مقوله، می‌توان در پاره‌ای از شرایط مدیریت دینی را نیز

معادل با مدیریت معنوی دانسته و از مدیریت دینی برای پاسخگویی به چالشها استفاده کرد. با عنایت به آیه شریفه "الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي"؛ (مائده، ۳) امروز دین شما را کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام نمودم، تبلور کمال دین را دین اسلام و اعتقاد و باورهای دینی ما مبنی بر توانایی نوآوری و اذعان به وجود کاستی‌هایی در مدیریت غربی، مدیریت دینی در بهترین شکل با مدیریت اسلامی معادل دانسته و به بررسی مفهوم آن می‌پردازیم.

مفهوم مدیریت اسلامی با توجه به دیدگاه هر یک از نویسندگان و محققان در این حیطة به فراخور ذهنیت‌ها و برداشتها متفاوت است. برای نمونه افجه‌ای مدیریت اسلامی را مقوله‌ای مکتبی دانسته و وظیفه مکتب نیز از نظر او ارایه راه‌حل‌هایی است که با مفهوم عدالت خواهی سازگار است (افجه‌ای، ۱۳۷۷) و عسگریان مدیریت از دیدگاه اسلام را در مسیر نزدیکی به خداوند می‌داند. بدین معنی که در کلیه سطوح آن زهد و تقوی پیشه می‌شود، سعی در بخشش و ارشاد فزونی می‌یابد و جلب رضایت اکثریت بیشتر می‌شود (عسگریان، ۱۳۷۰).

قبادی نیز مدیریت اسلامی، یعنی آن بخش از «مدیریت» و فرآیند آنرا، که مستند به وحی الهی و منابع اسلام است و وجه تمایز آن با دیگر مدیریتها را در مبتنی بر وحی، نبود نظام بهره‌کشی انسان از انسان، مبتنی بودن بر ارزشهای متعالی، مطلق و ثابت و استوار بودن بر پایه تعالی، کرامت و شرافت انسانها می‌داند، تعریف کرده است (قبادی، ۱۳۷۸) و در جایی دیگر آقای مصباح یزدی نیز برای مدیریت اسلامی سه معنی و برداشت قائل است، بررسی شیوه مدیران مسلمان در طول تاریخ امت اسلامی، تحلیل شیوه‌ای مدیریت مسلمان و نشان دادن خصلت‌هایی است که از مسلمان بودن آنان نشأت گرفته است و معنای سوم این که مسائل مدیریت اسلامی را در منابع اسلامی (قرآن و سنت) مورد بررسی قرار دهیم و سیره مدیران معصوم علیهم‌السلام را نیز به عنوان سنت عملی مورد توجه قرار دهیم (تبیین مفهوم مدیریت اسلامی، ۱۳۸۴).

مدیریت اسلامی در اواخر دهه ۱۳۴۰، برای نخستین بار با دو مقاله "مدیریت و رهبری در اسلام" و "رشد" نوشته شهید بزرگوار حضرت آیت الله مطهری جای خود را در مقاله‌های مدیریتی نمایان ساخت. به زعم ایشان رهبری و مدیریت مستلزم نوعی رشد است و رشد به معنای توان شناخت، لیاقت و شایستگی، حفظ و نگهداری و در انتها قدرت بهره برداری از

امکانات و سرمایه‌های مادی و معنوی که در اختیار انسان است است.

از آن زمان به بعد مقاله‌های متعددی در این زمینه و با مفهوم مدیریت اسلامی نوشته شده است که روند صعودی آنها بیانگر رشد مفهوم مدیریت اسلامی است. در این مقاله سعی شده است مقاله‌های مدیریت اسلامی در فاصله سالهای ۱۳۷۹ تا بهار ۱۳۹۴ را بررسی کرده و مدل‌های بررسی شده در آنها را طبقه بندی نماید.

روش تحقیق

در این تحقیق نوعی فراتحلیل و تحلیل مضمون به منظور بررسی مقاله‌های نوشته شده در حوزه مدیریت اسلامی استفاده شده است که قلمرو زمانی آن فاصله سال‌های ۱۳۷۹ تا بهار ۱۳۹۴ است.

در ابتدا سایر مقالات حوزه مدیریت اسلامی که در آنها از رویکرد تطبیقی برای ارائه مدل و یا مقایسه استفاده شده بود، شناسایی شد. این مقالات از سایت‌های معتبر نمایه مقالات در ایران شامل Magiran, Noormag و پژوهشگاه علوم انسانی استخراج گردید. تعداد این مقالات در ابتدا ۲۵۰ مورد بود که طی بررسی‌های انجام شده و با حذف موارد نامرتبط و تکراری به ۲۱۷ مورد تقلیل پیدا کرد.

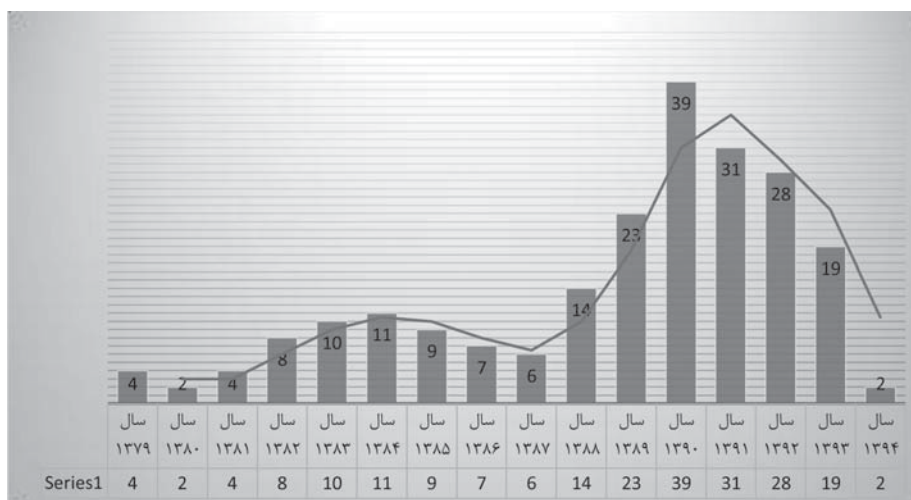
عنوان برخی از این مقالات در جدول شماره (۱) آمده است.

جدول (۱)

سال	نشریه	عنوان مقاله
۱۳۸۳	دو ماهنامه دانشور رفتار	بررسی الگوی سه نوع تصمیم‌گیری حضرت امام خمینی(ره) با استفاده از مدل تصمیم‌گیری حکیمانه - رویکرد فازی
۱۳۸۸	مجله پژوهش‌های تعلیم و تربیت اسلامی	بررسی تطبیقی روش شناسی تحقیق در مدیریت اسلامی در مقایسه با روش شناسی‌های تحقیق در علوم مدیریت رایج
۱۳۸۹	ماهنامه معرفت	مدیریت نقدینگی در بانکداری اسلامی
۱۳۹۰	دو فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی	مدل لاکاتوش-کوهن، به مثابه مدلی روش شناختی جهت نظریه پردازی در مدیریت اسلامی

سال	نشریه	عنوان مقاله
۱۳۹۰	فصلنامه راهبرد دفاعی	پیوندبخشی میان رویکرد دفاع همه جانبه و الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت؛ چارچوب پیشنهادی
۱۳۹۱	دو فصلنامه مدیریت اسلامی	مطالعه تطبیقی مهارت شنود موثر از منظر قرآن و حدیث و دانش مدیریت
۱۳۹۱	فصلنامه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی	بررسی مبانی انسان شناختی بروکراسی با رویکرد اسلامی
۱۳۹۱	دو فصلنامه پژوهش نامه‌ی علوی	الگوی مدیریت بحران‌های سیاسی اجتماعی از منظر امیرالمومنین علی <small>علیه السلام</small>
۱۳۹۱	دو فصلنامه اسلام و مدیریت	تدوین الگوی مدیریت اثربخش مسجد
۱۳۹۲	فصلنامه مدیریت توسعه و تحول	الگوی شایستگی مدیران بر اساس نهج البلاغه امام علی <small>علیه السلام</small>
۱۳۹۲	فصلنامه بهبود مدیریت	طراحی الگوی دو سطحی ارتقای شغلی مدیران بر مبنای عدالت سازمانی در سازمان‌های دولتی جمهوری اسلامی ایران
۱۳۹۲	دو فصلنامه اسلام و مدیریت	طراحی و تدوین الگوی تعامل مسجد و سازمان‌های محیطی
۱۳۹۲	ماهنامه معرفت	سبک مدیریت مبتنی بر کرامت انسانی و معرفی الگویی برای به کارگیری آن در سازمان‌ها
۱۳۹۳	دو فصلنامه مدیریت اسلامی	بررسی رابطه عدالت سازمانی ادراک شده مبتنی بر آموزه‌های نهج البلاغه با رفتار شهروندی سازمانی
۱۳۹۳	دو فصلنامه مدیریت اسلامی	طراحی و تبیین نظام مدیریت مالیات محلی با رویکرد اسلامی (شهرداری تهران)
۱۳۹۳	فصلنامه مهندسی فرهنگی	مدیریت جهادی شیوه‌های تحقق یافته از مدیریت اسلامی

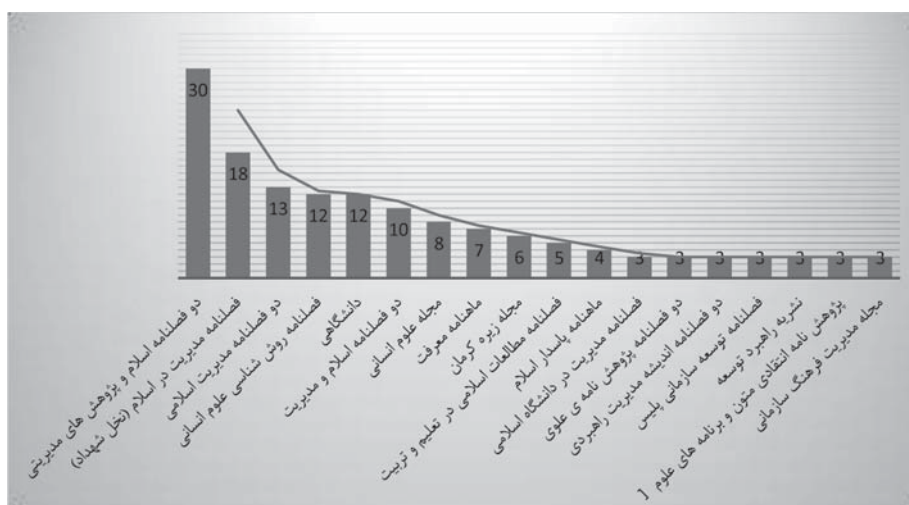
سال	نشریه	عنوان مقاله
۱۳۹۳	ماهنامه جهان گستر	بررسی و مقایسه الگوی تصمیم‌گیری در مدیریت علمی و اسلامی
۱۳۹۳	فصلنامه مدیریت در دانشگاه اسلامی	بهبود مدیریت مشارکتی در دانشگاه از طریق نظام پیشنهادها و عدالت محوری با در نظر گرفتن جایگاه مدیریت مشارکتی و عدالت در آموزه‌های اسلامی
۱۳۹۳	دو فصلنامه مدیریت اسلامی	مطالعه تطبیقی شاخصهای عدالت توزیعی و رویه‌ای در سازمان از دیدگاه مدیریت اسلامی و مدیریت غربی
۱۳۹۳	فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج	ارائه مدلی برای انجام پژوهشهای بنیادی در حوزه مطالعات مدیریت اسلامی (مورد مطالعه: عدالت توزیعی در سازمان)
۱۳۹۳	دو فصلنامه مدیریت اسلامی	تدوین الگوی کیفیت خدمات در مدیریت مسجد
۱۳۹۴	فصلنامه مطالعات حسابداری و حسابرسی	حسابداری مدیریت اسلامی

نمودار (۲)

نتایج انتخاب مقالات با توجه به سال نشر در نمودار شماره (۲) آمده است. در این نمودار

تعداد مقالات منتشر شده در هر سال نمایش داده شده است. همانگونه که در نمودار مشاهده می‌شود سال ۱۳۹۰ بیشترین تعداد مقالات را داشته است این مقالات از نشریه‌های متعددی استخراج گردید که در نمودار شماره (۳) لیست این مجلات قابل مشاهده است. لازم به ذکر است که این نمودار شامل نشریاتی است که تعداد مقالات آن بیشتر از ۳ مورد بوده است.

نمودار (۳)

از مجموع مقالات منتخب دیگر تعداد ۷۱ مقاله در ۵۹ نشریه آمده است که لیست برخی از این نشریات در جدول شماره (۲) آمده است.

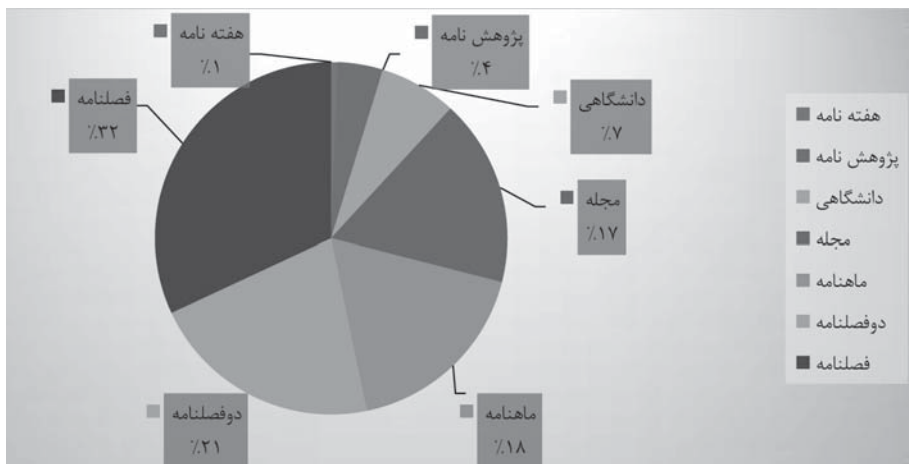
جدول (۲)

عنوان نشریه
ماهنامه جهان گستر
فصلنامه مهندسی فرهنگی
فصلنامه بصیرت و تربیت اسلامی
ماهنامه رشد مدیریت مدرسه

عنوان نشریه
فصلنامه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی
ماهنامه مدیران و روسا
دو فصلنامه پاسداری فرهنگی انقلاب اسلامی
کتاب ماه علوم و فنون
مجله پژوهش‌های میان رشته‌ای قرآن کریم
ماهنامه شهرداری‌ها
فصلنامه دانش حسابرسی
ماهنامه اسوه
فصلنامه مطالعات حسابداری و حسابرسی
فصلنامه سراج منیر
فصلنامه مطالعات راهبردی بسیج
فصلنامه سخن جامعه
فصلنامه مدیریت توسعه و تحول
ماهنامه کتاب ماه علوم اجتماعی
فصلنامه بهبود مدیریت
پژوهش نامه اخلاق
فصلنامه سفیر نور
دو فصلنامه قرآن و علم
فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی
دو فصلنامه مطالعات اسلام و روان شناسی

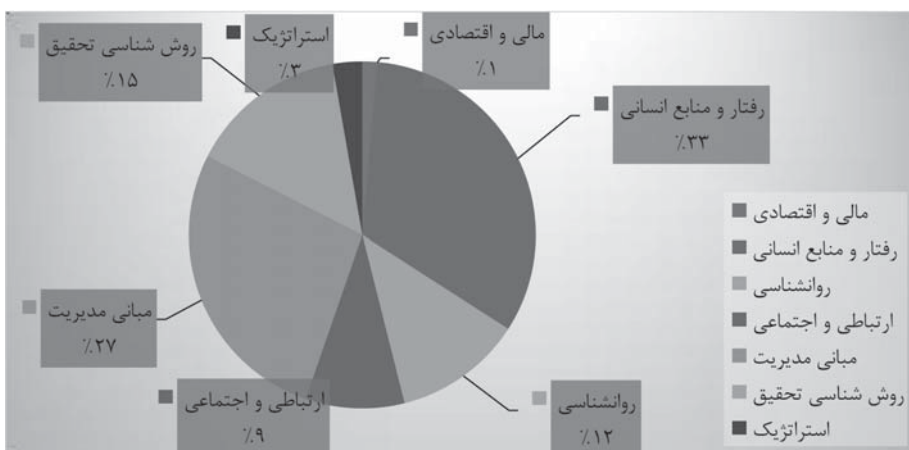
به طور کلی این آثار را می‌توان بر اساس نوع نشریه در هفت دسته قرار داد. این دسته‌ها به ترتیب عبارتند از فصلنامه با ۵۴، دو فصلنامه با ۳۶، ماهنامه با ۳۰، مجله با ۲۹، نشریه دانشگاهی با ۱۲، پژوهش نامه با ۷ و هفته نامه با ۱ مقاله. این دسته بندی در نمودار شماره (۴) آمده است.

نمودار (۴)

در بررسی‌های صورت گرفته و طبقه‌بندی مقالات هفت طبقه برای تقسیم‌بندی مقالات ارائه گردید که به ترتیب در حوزه‌های رفتار و منابع انسانی با ۷۱ مقاله، حوزه مبانی مدیریت با ۵۹ مقاله، حوزه روش‌شناسی تحقیق با ۳۲ مقاله، حوزه روانشناسی با ۲۶ مقاله، حوزه ارتباطی و اجتماعی با ۲۰ مقاله، حوزه استراتژیک با ۶ مقاله و در نهایت حوزه مالی و اقتصادی با ۳ مقاله قرار می‌گیرد.

نتایج این طبقه‌بندی در نمودار شماره (۵) آمده است.

نمودار (۵)

با توجه به این هفت طبقه بندی و سالهای نشر که در جدول شماره (۳) آمده است می‌توان مشاهده کرد که بیشترین تعداد مقالات در سال ۱۳۹۰ با تعداد ۳۹ مورد بوده است که از این تعداد مقالات رفتار و منابع انسانی بیشترین سهم را داشته است.

جدول (۳)

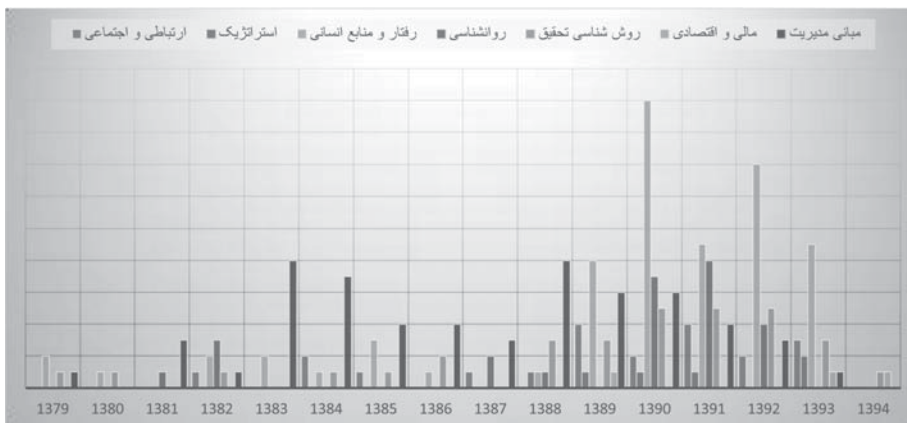
سال	ارتباطی و اجتماعی	استراتژیک	رفتار و منابع انسانی	روانشناسی	روشناسی تحقیق	مالی و اقتصادی	مبانی مدیریت	مجموع
۱۳۷۹			۲*		۱		۱	۴
۱۳۸۰			۱		۱			۲
۱۳۸۱				۱			۳*	۴
۱۳۸۲	۱		۲	۳*	۱		۱	۸
۱۳۸۳			۲				۸ ^{۰۰*}	۱۰
۱۳۸۴	۲		۱		۱		۷*	۱۱
۱۳۸۵	۱		۳		۱		۴*	۹
۱۳۸۶			۱		۲		۴*	۷
۱۳۸۷	۱			۲			۳*	۶
۱۳۸۸		۱	۱	۱	۳		۸*	۱۴
۱۳۸۹	۴ ^{۰۰}	۱	۸*		۳	۱	۶	۲۳
۱۳۹۰	۲	۱	۱۸ ^{۰۰*}	۷ ^{۰۰}	۵ ^{۰۰}		۶	۳۹
۱۳۹۱	۴ ^{۰۰}	۱	۹*	۸	۵ ^{۰۰}		۴	۳۱
۱۳۹۲	۲		۱۴*	۴	۵ ^{۰۰}		۳	۲۸
۱۳۹۳	۳	۲ ^{۰۰}	۹*		۳	۱	۱	۱۹
۱۳۹۴					۱	۱		۲
مجموع	۲۰	۶	۷۱	۲۶	۳۲	۳	۵۹	۲۱۷

همچنین به طور کلی می‌توان بیشترین نرخ مقالات را در حوزه رفتار و منابع انسانی

در تمامی سالها مشاهده نمود که با تعداد ۷۱ مقاله بیشترین تعداد مقالات را به خود اختصاص داده است که این خود بیانگر رویکرد مدیریت اسلامی و دیدگاه پدیدآورندگان این آثار است. حوزه مبانی مدیریت در مجموع با تعداد ۵۹ مقاله در رتبه بعدی قرار گرفته است. لازم به ذکر است حوزه مبانی مدیریت در سالهای ۱۳۸۱ تا سال ۱۳۸۵ دارای رتبه اول در طبقه بندی حوزه مقالات بوده است.

مواردی که با نشانه (۵۵) در جدول شماره (۳) مشخص شده‌اند به معنای سالی است که بیشترین میزان مقاله در هر حوزه را دارا بوده است. بدین ترتیب در سالهای ۱۳۸۹ و ۱۳۹۱ مقاله‌های حوزه‌های ارتباطی و اجتماعی، در سال ۱۳۹۳ مقاله‌های حوزه‌های استراتژیک، در سال ۱۳۹۰ مقاله‌های حوزه‌های رفتار و منابع انسانی، روانشناسی و روش شناسی و تحقیق، در سالهای ۱۳۹۱ و ۱۳۹۲ نیز مقاله‌های حوزه روش شناسی و تحقیق و در سال ۱۳۸۳ مقاله‌های حوزه مبانی مدیریت دارای بیشترین نشر بوده است. مقاله‌های حوزه مالی و اقتصادی اندک بوده و در سال خاصی رشد چشمگیری نداشته است.

مواردی که با نشانه (*) در جدول شماره (۳) مشخص شده‌اند به معنای حوزه‌ای است که در هر سال بیشترین مقاله را به خود اختصاص داده است. بدین ترتیب حوزه رفتار و منابع انسانی در سال ۱۳۷۹ و در فاصله سالهای ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۴، حوزه روانشناسی در سال ۱۳۸۲ و حوزه مبانی مدیریت در سال ۱۳۸۱ و فاصله سالهای ۱۳۸۳ تا سال ۱۳۸۸ بیشترین تعداد مقاله را در بر داشته است.

نمودار (۴)

نتایج فوق در نمودار شماره (۶) آمده است. این نمودار بیانگر تعداد مقالات بر اساس حوزه مورد مطالعه و سال انتشار هر یک از آنها است.

نتایج و پیشنهادها

با توجه به نقش مدیریت استراتژیک منابع انسانی و الزام رویکرد معنوی به مدیریت و با عنایت به همراستایی ۳۰ درصدی دین و معنویت، لزوم انجام تحقیقات و بررسی متون دینی در این خصوص بدیهی است. از اینرو با توجه به اعتقاد و باورهای دین اسلام مبتنی بر مدیریت مبتنی بر وحی و وجود تجربه‌های متعدد در اداره انقلاب و حکومت اسلامی، بررسی تحقیقات به عمل آمده در مدیریت اسلامی در فاصله سالهای ۱۳۷۹ تا بهار ۱۳۹۴ مورد بررسی قرار گرفته و به ترتیب در هفت طبقه رفتار و منابع انسانی، مبانی مدیریت، روش شناسی تحقیق، روانشناسی، ارتباطی و اجتماعی، استراتژیک و در نهایت مالی و اقتصادی قرار گرفت.

در بررسی‌های صورت گرفته، حوزه رفتار و منابع انسانی در فاصله سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ بیشترین تعداد مقالات را به خود اختصاص داده است و در فاصله سالهای ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۹ حوزه مبانی مدیریت دارای بیشترین تعداد مقالات بوده است. نتایج حاکی از آنست که در سالهای اخیر تحقیقات حوزه روانشناسی و اخلاق روند رو به رشدی داشته است که این نتایج را می‌توان در پژوهشهای غربی نیز مشاهده نمود.

نکته حائز اهمیت دیگر موجی است که در حوزه مبانی مدیریت در فاصله سالهای ۱۳۸۳ تا ۱۳۸۹ اتفاق افتاده است که در سال ۱۳۸۳ آغاز شده و در سال ۱۳۸۹ خاتمه یافته است. پیشنهاد می‌گردد علل افزایش و کاهش مطالعات این حوزه مورد بررسی قرار گیرد.

از سویی دیگر تعداد بالای مقالات در سال ۱۳۹۰ نیز میبایست مورد بررسی قرار گیرد. چه بسا شرایط حاکم بر جامعه نقش به‌سزایی در وی آوردن به نگارش مقالات حوزه مدیریت اسلامی، دینی و تبع آن معنویت داشته است. بررسی علل این رشد چشمگیر مقالات در سال ۱۳۹۰ نیز می‌تواند یکی از حوزه‌های پیشنهادی تحقیقات آتی در حوزه مدیریت اسلامی است.

منابع

- احمدزاده سیدمصطفی، سوره عصر، منشور بهره وری قرآن کریم، فصلنامه پژوهش‌های قرآنی، شماره ۶۳، تابستان و پاییز ۱۳۸۹
- اسدی فرد رویا، تبیین مفهوم شادی در مدیریت اسلامی، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و یکم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۲
- اسکندری مجتبی، سیدابوالفضل موسوی، بررسی ابعاد مفهومی اعتماد در اندیشه مطهری و کاربرد آن در مدیریت سازمانها، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال نوزدهم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
- اسماعیلی رفیع الدین، اصل عدالت اجتماعی در مدیریت اسلامی و شاخصه‌های آن، ماهنامه معرفت، شماره ۱۷۱، اسفند ۱۳۹۰
- افجه سید علی اکبر، ولی اله نقی پور فر، محمد جعفرپور، مطالعه تطبیقی شاخصهای عدالت توزیعی و رویه‌ای در سازمان از دیدگاه مدیریت اسلامی و مدیریت غربی، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۳
- اسماعیلی رفیع الدین، حسن یوسف زاده، اصل مردم داری در مدیریت اسلامی و معیارهای آن، دو فصلنامه اسلام و پژوهش‌های مدیریتی، شماره ۴، بهار ۱۳۹۱
- اعظمی امیر، جستاری در تعریف‌ها و برداشت‌های صاحب نظران از مفهوم مدیریت اسلامی، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۴، پاییز و زمستان ۱۳۹۲
- افجه سید علی اکبر، ولی اله نقی پور فر، محمد جعفرپور، مطالعه تطبیقی شاخصهای عدالت توزیعی و رویه‌ای در سازمان از دیدگاه مدیریت اسلامی و مدیریت غربی، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۳
- افجه سید علی اکبر، رهبری و مدیریت اسلامی، مجله دانش و توسعه، شماره ۱۳، نیمه اول سال ۱۳۸۰
- افجه سید علی اکبر، ولی اله نقی پور فر، محمد جعفرپور، مطالعه تطبیقی شاخصهای عدالت توزیعی و رویه‌ای در سازمان از دیدگاه مدیریت اسلامی و مدیریت غربی، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۳
- افضل‌علی، معناشناسی واژه عدالت در نهج‌البلاغه، دو فصلنامه پژوهش‌نامه‌ی علوی، سال پنجم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۳
- اکبری عمروآبادی احمدرضا، معیارهای شایستگی در مدیریت اسلامی، ماهنامه فولاد، شماره

- ۱۸۲، اردیبهشت ۱۳۸۹
- اللهیاری حسین، گفتگو با مدیریت بنیاد فقهی مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۱۲، بهار و پاییز ۱۳۸۸
  - امیری علی نقی، رویکردهای مدیریت اسلامی: رویکرد تجربی، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۵۳، زمستان ۱۳۸۶
  - امیری علی نقی، عباس رشنوادی، تاملی بر رابطه فضیلت و صلاحیت در مدیریت اسلامی، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۱
  - امیری علی نقی، فلسفه حج از نگاه علم مدیریت، فصلنامه فلسفه دین، سال ششم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۸
  - امیری علی نقی، مدیریت اسلامی؛ رویکرد فقهی اجتهادی، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۵۸، بهار ۱۳۸۸
  - امیری مجتبی، مدیریت زمان از منظر مدیریت اسلامی، ماهنامه مدیران و روسا، شماره ۳، دی ۱۳۸۹
  - آذر عادل، میثم لطیفی، مهدی ترکمنی، شناسایی و رتبه بندی معیارهای موثر بر مکان یابی مساجد، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و یکم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۲
  - آقا پیروز علی، رهبری در مدیریت اسلامی، دو فصلنامه اسلام و پژوهش‌های مدیریتی، شماره ۳، زمستان ۱۳۹۰
  - باقری ناصر، نقد کتاب «مدیریت اسلامی» تالیف حجه الاسلام محمدحسین نبوی، مجله علوم انسانی، شماره ۶۰، آذر و دی ۱۳۸۴
  - بشیر حسین، سیمای کارگزاران در مدیریت اسلامی، فصلنامه پژوهش‌های اجتماعی اسلامی، شماره ۶۲، آذر و دی - بهمن و اسفند ۱۳۸۵
  - بهارستان جلیل، مطالعه تطبیقی مدیریت اسلامی و مدیریت رایج، حذف، شماره ۳۶، بهار ۱۳۸۳
  - بهارستان جلیل، مطالعه تطبیقی ارزشیابی در مدیریت اسلامی و مدیریت متداول، مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز، شماره ۳۶، پاییز ۱۳۸۱
  - بهارستان جلیل، مطالعه تطبیقی مدیریت اسلامی و مدیریت رایج، فصلنامه مدرس علوم انسانی، شماره ۳۶، پاییز ۱۳۸۳
  - بهرامی حمیدرضا، حسن خیری، رضوان نروی علویجه، معیارهای تصمیم گیری در مدیریت

- دانشگاه اسلامی از منظر آموزه‌های دینی، فصلنامه مدیریت در دانشگاه اسلامی، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۱
- پورعزت علی اصغر، مدیریت اسلامی؛ از التقاط ایدئولوژیک تا التقاط علمی، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۱
- پیدایی میرمهرداد، مدیریت اسلامی از نگاهی دیگر، فصلنامه بصیرت و تربیت اسلامی، شماره ۴، پاییز و زمستان ۱۳۸۴
- پیری ثریا، شرح صدر در مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۱۱، تابستان و پاییز ۱۳۸۷
- ترک زاده جعفر، روش پژوهش فرایند چرخه‌ای تحلیل، روشی برای گردآوری، تحلیل و استنتاج از...، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۶۱، زمستان ۱۳۸۸
- ترک زاده جعفر، شناسایی و تحلیل چالش‌های توسعه مدیریت اسلامی یک الگوی سیستمی، نشریه راهبرد توسعه، شماره ۱۹، پاییز ۱۳۸۸
- ترک زاده جعفر، فاطمه زینعلی، بررسی مقایسه‌ای رویکردهای غربی و اسلامی به انگیزشک به سوی توسعه دانش بومی، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱
- تسلیمی سعید، حسین صفری، سیدیحیی سیددانش، بررسی الگوی سه نوع تصمیم‌گیری حضرت امام خمینی (ره) با استفاده از مدل تصمیم‌گیری حکیمانه - رویکرد فازی، دو ماهنامه دانشور رفتار، شماره ۸، دی ۱۳۸۳
- توکلی عبدالله، تحلیل جایگاه ارزش‌ها در مدیریت گامی در نظریه پردازی مدیریت اسلامی، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۷۱، تابستان ۱۳۹۱
- تولایی روح الله، الگویی برای شناخت مدیریت اسلامی، فصلنامه توسعه سازمانی پلیس، شماره ۱۱، خرداد و تیر ۱۳۸۶
- تولایی روح الله، گزارش اولین دوره مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۱۱، تابستان و پاییز ۱۳۸۷
- ثواقب جهانبخش، معیارهای ارزشی مدیریت اسلامی از دیدگاه قرآن، ماهنامه مسجد، شماره ۶۱، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۱
- جلیل پور پیمان، کتابشناسی مدیریت اسلامی، ماهنامه کتاب ماه علوم اجتماعی، شماره ۱۷۲،

- دی ۱۳۹۲
- جمشیدیان مهدی، نگاهی به مدیریت در اسلام، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۴۵، زمستان ۱۳۸۴
  - جوادی آملی آیه اله عبدالله، مدیریت اسلامی و علوم بشری (۲)، ماهنامه پاسدار اسلام، شماره ۲۷۲، مرداد ۱۳۸۳
  - جوادی آملی آیه اله عبدالله، مدیریت اسلامی و علوم بشری (۳)، ماهنامه پاسدار اسلام، شماره ۲۷۳، شهریور ۱۳۸۳
  - جوادی آملی آیه اله عبدالله، مدیریت اسلامی و علوم بشری، ماهنامه پاسدار اسلام، شماره ۲۷۱، تیر ۱۳۸۳
  - جوادی آملی آیه اله عبدالله، مدیریت اسلامی و علوم بشری، ماهنامه پاسدار اسلام، شماره ۲۷۴، مهر ۱۳۸۳
  - چاوشی سید کاظم، بررسی رویکردهای نظری به مدیریت اسلامی، مجله پژوهشهای میان رشته‌ای قرآن کریم، شماره ۲، بهار ۱۳۸۸
  - حاجیان طالب، مهدی کریمی، تقی آقاحسینی، هاجر شریفی بهشتی، بررسی رابطه میان ابعاد مدیریت اسلامی و رفتار شهروندی سازمانی در بین کارکنان علوم پزشکی اصفهان، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۹۲
  - حاجیان طالب، مهدی کریمی، علی قهرمانی فرد، تواضع و فروتنی مدیران از دیدگاه اسلام، فصلنامه مطالعات اسلامی در تعلیم و تربیت، شماره ۴، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
  - حسن نبوی محمد، نقد و بررسی کتابهای «نظام مشارکت زیربنای مدیریت اسلامی» و «نظام مدیریت با کیفیت مدیریت بر مبنای صلاه»، پژوهش نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، شماره ۱، بهار ۱۳۷۹
  - حسین زاده محمدجواد، اصول و مبانی هماهنگی در مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۱۸، بهار و تابستان ۱۳۹۱
  - حسین زاده محمدجواد، دکترین، خط مشی عمومی، آینده پژوهی و استراتژی در مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۱۸، بهار و تابستان ۱۳۹۱
  - حسین زاده محمدجواد، دکترین، خط مشی عمومی، آینده پژوهی، استراتژی در مدیریت

- اسلامی (۲) مدل‌های خط مشی گذاری عمومی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شه‌داد)، شماره ۲۲، بهار و تابستان ۱۳۹۳
- حسینی سیدعبدالرضا، الگوی صدور دستور در نامه ۴۶ امام علی، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۳
  - حسینیان شهامت، محمد نادری، سیروس رشیدی، معیارهای شایستگی در مدیریت اسلامی (از نظر مسئولین ارزشیابی و انتصابات بازرسی کل و نظارت و ارزیابی ساعس)، فصلنامه بصیرت و تربیت اسلامی، شماره ۲۷، زمستان ۱۳۹۳
  - حمیدیان پور احمد الله یاری بوزنجانی فخریه، سبک مدیریت مبتنی بر کرامت انسانی و معرفی الگویی برای به کارگیری آن در سازمان‌ها، ماهنامه معرفت، شماره ۱۸۵، اردیبهشت ۱۳۹۲
  - حنیفی فریبا، نگاهی به ویژگیهای مدیریت اسلامی و مدیریت ژاپنی، فصلنامه تعاون و کشاورزی، شماره ۲۰۷، تیر ۱۳۸۰
  - ختیال حسین، طیبه بلوردی، نهج‌البلاغه و تجلی آن در مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شه‌داد)، شماره ۱۱، تابستان و پاییز ۱۳۸۷
  - خدمتی ابوطالب، انواع کنترل و نظارت در مدیریت اسلامی، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۲۳، تابستان ۱۳۷۹
  - خشوعی مهدیه سادات، حمیدرضا عریضی، ابوالقاسم نوری، هشت شایستگی مدیریتی: شایستگی‌های ضروری برای مدیران قرن ۲۱ (انگلیسی)، مجله ایرانی مطالعات مدیریت، سال ششم، شماره ۲، ۲۰۱۳
  - خلعتبری حسام‌الدین، فریبا صدارت، آفات مدیریت از منظر قرآن و نهج‌البلاغه، فصلنامه سراج منیر، شماره ۱۳، زمستان ۱۳۹۲
  - خنیفر حسین، تحلیل محتوای ادبیات مدیریت اسلامی با تاکید بر آثار منتخب، مجله مدیریت فرهنگ سازمانی، شماره ۱۰، پاییز ۱۳۸۴
  - خیراللهی داوود، وجه ممیز مدیریت اسلامی چیست؟، ماهنامه رشد مدیریت مدرسه، سال ۱۳۹۰ - شماره ۵، بهمن ۱۳۹۰
  - دادفر محمدشستا، امیر عبداله‌هی خلج، طراحی الگوی دو سطحی ارتقای شغلی مدیران بر مبنای عدالت سازمانی در سازمان‌های دولتی جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه بهبود مدیریت، شماره ۲۱، پاییز ۱۳۹۲

- داستانی حسین آبادی علی، عدالت در مدیریت اسلامی، ماهنامه اصلاح و تربیت، شماره ۱۰۰، خرداد ۱۳۸۲
- ذاکری آذر، رضا هویدا، محمد نجفی، رهبری معنوی با رویکرد اسلامی، فصلنامه مطالعات اسلامی در تعلیم و تربیت، شماره ۴، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
- رحمتی محمدحسین، نوع‌شناسی مطالعات مدیریت اسلامی به عنوان یک دانش میان‌رشته‌ای، فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی، شماره ۴، پاییز ۱۳۸۸
- رحمتی منصور، مریم رحمتی، بررسی میزان تحقق ابعاد مدیریت ارتباط با ارباب رجوع براساس اندیشه‌های مدیریتی حضرت علی علیه السلام، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۳
- رسول حشمتی محمد، علیرضا خوراکیان، یعقوب مهارتی، بهبود مدیریت مشارکتی در دانشگاه از طریق نظام پیشنهادها و عدالت محوری با در نظر گرفتن جایگاه مدیریت مشارکتی و عدالت در آموزه‌های اسلامی، فصلنامه مدیریت در دانشگاه اسلامی، شماره ۷، بهار و تابستان ۱۳۹۳ صص ۷۱-۹۴
- رشیدی بهروز، عصر اطلاعات و مدیریت اسلامی، چالش‌ها و راهکارها، فصلنامه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، شماره ۳۰، بهار و تابستان ۱۳۸۵
- رفیعی مجتبی، علی رضا علی احمدی، محمد موسوی، محمد کرمانی، رهبری اخلاق مدار، ثمره پارادایم مدیریت اسلامی، پژوهش نامه اخلاق، شماره ۲۰، تابستان ۱۳۹۲
- زارعی متین حسن، شکراللهی، استاد قوامی، نقد و نظر (میزگرد مدیریت اسلامی در رادیو معارف قم)، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۸، پاییز و زمستان ۱۳۸۵
- ستوده نیا محمدرضا، محمد جانی پور، الگوی مدیریت بحران‌های سیاسی اجتماعی از منظر امیرالمومنین علی علیه السلام، دو فصلنامه پژوهش نامه‌ی علوی، سال سوم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱
- سلگی غلامرضا، نقش فناوری اطلاعات و ارتباطات ICT در توسعه و گسترش مدیریت اسلامی، دو فصلنامه پاسداری فرهنگی انقلاب اسلامی، سال اول، شماره ۱، پاییز ۱۳۸۹
- سهرابی بابک، امیر اعظمی، حمیدرضا یزدانی، آسیب‌شناسی پژوهش‌های انجام شده در زمینه مدیریت اسلامی با رویکرد فرا ترکیب، فصلنامه چشم‌انداز مدیریت دولتی، شماره ۶، تابستان ۱۳۹۰
- سیف اله مراد، علیرضا نادری خورشیدی، منصور صادقی مال امیری، محبت رئیسی، طراحی و

- تبیین نظام مدیریت مالیات محلی با رویکرد اسلامی (شهرداری تهران)، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۳
- شاه آبادی محمدمهدی، حسن عابدی جعفری، درآمدی بر روش بررسی «ابعاد فرهنگ سازمانی» با نگاهی به قرآن کریم، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۶۶، بهار ۱۳۹۰
- شفیعی عباس، رویکرد دینی به سازماندهی، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۳۷، زمستان ۱۳۸۲
- شکرالهی نادر، بررسی تئوری مدیریت اسلامی در شبکه معارف، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۶، تابستان ۱۳۸۴
- شکرانی رضا، سید محسن علامه، سمیه انجمنی، مطالعه تطبیقی مهارت شنود موثر از منظر قرآن و حدیث و دانش مدیریت، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیستم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱
- شیعه زاده الهه، سعید مرتضوی، محمدعلی انصاری، بازنمایی شاخص‌های توکل: مدخلی بر تصمیم‌گیری حکیمانه، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱
- صالح فر محسن، جایگاه افکار عمومی در اندیشه قرآنی، فصلنامه سفیر نور، شماره ۲۶، تابستان ۱۳۹۲
- صالحی امیری سیدرضا، مدیریت در اندیشه حضرت علی علیه السلام، فصلنامه النهج، شماره ۳۲، زمستان ۱۳۹۰
- صدر سیدعلی، مبانی مدیریت اسلامی و الگوهای آن، ماهنامه شهرداریها، شماره ۸۲، شهریور ۱۳۸۶
- صیادی سعید، محمد زند و کیلی، بررسی دیدگاه امام علی علیه السلام پیرامون وظایف مدیران، دو فصلنامه پژوهش نامه‌ی علوی، سال دوم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۰
- طهرانیان زهرا، مدیریت اسلامی، فصلنامه شمیم نرجس، شماره ۱۲، بهار ۱۳۸۸
- طوبایی محمدتقی، مروری بر جایگاه آخرت‌گرایی در مدیریت اسلامی و تاثیر آن در حوزه وظیفه برنامه ریزی، پژوهشنامه حقوق اسلامی، شماره ۲۳، تابستان ۱۳۸۵
- طوسی حسینعلی، شادروان عباس مهری، عوامل موثر بر جذب نخبگان کشور به بسیج، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال نوزدهم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
- عابدی جعفری؛ محمد ازگلی حسن، مروری بر سیر تحقیقات مدیریت اسلامی در ایران، مجله علوم انسانی، شماره ۵۱، خرداد و تیر ۱۳۸۳

- عابدی جعفری حسن، توسعه مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۵، بهار ۱۳۸۴
- عابدی جعفری حسن، حمزه خواستار، امیر اعظمی، پرسشهای بزرگ در زمینه مطالعات سازمان و مدیریت اسلامی، مجله علوم انسانی، شماره ۷۹، شهریور ۱۳۸۹
- عابدی جعفری حسن، علیرضا سبزیکار، مدیریت اسلامی در ایران: بسترها و پیدایش، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۱
- عابدی جعفری حسن، محمد ازگلی، مروری بر سیر تحقیقات مدیریت اسلامی در ایران، مجله علوم انسانی، شماره ۷۶، مرداد و شهریور ۱۳۸۷
- عابدی جعفری حسن، محمد ازگلی، نقطه‌های آغاز در ترسیم چشم انداز بیست ساله نظام جامع مدیریت اسلامی، مجله علوم انسانی، شماره ۵۲، مرداد و شهریور ۱۳۸۳
- عباسی رسول، حسن عابدی جعفری، غلامرضا طالقانی، ابوالحسن فقیهی، تدوین الگوی کیفیت خدمات در مدیریت مسجد، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۳
- عباسی رسول، غلامرضا طالقانی، ابوالحسن فقیهی، تدوین الگوی مدیریت اثربخش مسجد، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۱
- عباسی رسول، غلامرضا طالقانی، حسن عابدی جعفری، ابوالحسن فقیهی، طراحی و تدوین الگوی تعامل مسجد و سازمان‌های محیطی، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۹۲
- عترت دوست محمد، جایگاه برنامه ریزی در مدیریت اسلامی از منظر آیات و روایات، فصلنامه توسعه سازمانی پلیس، شماره ۳۳، بهمن و اسفند ۱۳۸۹
- عزیزی مهماندوست عباس، سعید صحت، مدیریت در چشم انداز اسلام، پژوهشنامه معارف قرآنی، شماره ۶، پاییز ۱۳۹۰
- علامه سیدمحسن، حمیدرضا بوستانی، بررسی رابطه عدالت سازمانی ادراک شده مبتنی بر آموزه‌های نهج‌البلاغه با رفتار شهروندی سازمانی، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۲، پاییز و زمستان ۱۳۹۳
- علی محمدی مجید، مدیریت اسلامی با رویکرد نظری اخلاق، ماهنامه رشد مدیریت مدرسه، سال ۱۳۹۲ - ۱۳۹۳، شماره ۴، دی ۱۳۹۲

- فروزنده دهکردی لطف الله، الهه ملائی، بررسی نظام ارزشی در مدیریت اسلامی و دیگر مکاتب، نشریه راهبرد توسعه، شماره ۱۷، بهار ۱۳۸۸
- فروزنده لطف الله، سحر کوثری، علی فرقانی، ارائه راهبردهای ارتباطی از دیدگاه قرآن، دو فصلنامه مدیریت فردا، شماره ۲۳، بهار و تابستان ۱۳۸۹
- فقهی زاده عبدالهادی، علینقی لزگی، مولفه‌های بینشی و روشی مدیریت نظامی در نهج‌البلاغه، فصلنامه بصیرت و تربیت اسلامی، شماره ۲۹، تابستان ۱۳۹۳
- فیض داود، بررسی و تبیین الگوی رسالت جمهوری اسلامی ایران در اندیشه‌های استراتژیک امام خمینی، پژوهشنامه متین، شماره ۴۶، بهار ۱۳۸۹
- قاهری علی، نگرشی بر مدیریت اسلامی، کتاب ماه علوم و فنون، سال سوم، شماره ۳۳، دی ۱۳۸۸
- قائدعلی حمیدرضا، محمد حسین مشرف جوادی، فرهنگ سازمانی حاصل از مدیریت جهادی؛ مطالعه موردی جهاد سازندگی در دفاع مقدس، فصلنامه مهندسی فرهنگی، شماره ۷۹، بهار ۱۳۹۳
- قائدعلی حمیدرضا، مهدی عاشوری، مدیریت جهادی شیوه‌های تحقق یافته از مدیریت اسلامی، فصلنامه مهندسی فرهنگی، شماره ۸۲، زمستان ۱۳۹۳
- قدسی مهدیه، خودکنترلی در مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهادت)، شماره ۱۱، تابستان و پاییز ۱۳۸۷
- قرائتی محسن، چهل اصل در مدیریت اسلامی، ماهنامه شهرداریها، شماره ۸۲، شهریور ۱۳۸۶
- قربان نژاد پریرسا، احمد عیسی خانی، الگوی شایستگی مدیران بر اساس نهج‌البلاغه امام علی علیه السلام، فصلنامه مدیریت توسعه و تحول، شماره ۱۵، ۱۳۹۲
- قربانعلی محمدرضا، مدیریت اسلامی و پیام‌هایی از نهج‌البلاغه، فصلنامه توسعه سازمانی پلیس، شماره ۶، خرداد و تیر ۱۳۸۴
- قزی رضا، راهبرد (جود، جهاد و اجتهاد) از شعار تا عینیت در بنیاد فقهی مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهادت)، شماره ۱۸، بهار و تابستان ۱۳۹۱
- قوامی علیرضا، فرمایشات آیت الله گرامی پیرامون مدیریت اسلامی، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهادت)، شماره ۱۲، بهار و پاییز ۱۳۸۸
- کاتب غلامرضا، علی رضانی، توانمندسازی منابع انسانی در اندیشه‌های مدیریت اسلامی، فصلنامه پیک نور (علوم انسانی)، سال نهم، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۰

- کریم زاده میبیدی علی، متفکران عرصه مدیریت اسلامی (۱)، مجله علوم انسانی، شماره ۵۳، مهر و آبان ۱۳۸۳
- کریمزاده میبیدی علی، متفکران عرصه مدیریت اسلامی (۲)، مجله علوم انسانی، شماره ۵۶، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۴
- کنعانی مقدم حجت الاسلام حامد، اصول مدیریت اسلامی و انطباق آن با مدیریت حضرت مهدی (عج)، فصلنامه سخن جامعه، شماره ۴، بهار و تابستان ۱۳۹۱
- کیوان حسینی سیداصغر، راحله جمعه زاده، پیوندبخشی میان رویکرد دفاع همه جانبه و الگوی اسلامی - ایرانی پیشرفت؛ چارچوب پیشنهادی، فصلنامه راهبرد دفاعی، شماره ۳۴، پاییز ۱۳۹۰
- گابینی ابوالفضل، پیش فرض‌های معرفت‌شناسی در مدیریت اسلامی، فصلنامه روش‌شناسی علوم انسانی، شماره ۳۷، زمستان ۱۳۸۲
- گنجعلی اسدالله، احمد پارسازاده، مدل لاکاتوش-کوهن، به مثابه مدلی روش‌شناختی جهت نظریه پردازی در مدیریت اسلامی، دو فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی، شماره ۱۰، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
- گودرزی پروین، اشرف السادات بزرگی، تحلیل پیوندهای وب سایت‌های مراکز علوم اسلامی مستقر در شهر قم، فصلنامه دانش‌شناسی (علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی و فناوری اطلاعات)، شماره ۱۴، پاییز ۱۳۹۰
- گوران حیدری سیدفرهاد، محمود همت فر، حسابداری مدیریت اسلامی، فصلنامه مطالعات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۳، بهار ۱۳۹۴
- لطفی امیرعلی، انجمن علمی مدیریت اسلامی در حوزه علمیه قم، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۶، تابستان ۱۳۸۴
- لطیفی میثم، انضباط تعالی بخش کارکنان: رویکردی اسلامی به مفهوم انضباط در سازمان، دو فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی، شماره ۷، بهار و تابستان ۱۳۸۹
- لطیفی میثم، روش‌شناسی راهبردهای تدبیر در قرآن کریم: استقرایی از پژوهش‌های میان‌رشته‌ای مدیریت اسلامی در دهه اخیر، دو فصلنامه اندیشه مدیریت راهبردی، شماره ۱۰، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
- مجیدی حسن، مجتبی بانسی، معیارهای شایستگی مدیر و مدیریت از منظر نهج‌البلاغه، فصلنامه مطالعات اسلامی در تعلیم و تربیت، شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۹۰

- محمدزاده وحدتی جواد، دیدار هیات تحریریه نشریه مدیریت اسلامی با مرجع عالیقدر تقلید حضرت آیت اله العظمی نوری همدانی (دامت برکاته)، ماهنامه شهرداریها، شماره ۸۲، شهریور ۱۳۸۶
- محمدی اصل عباس، نقش مدیریت اسلامی در روابط انسانی سازمان ها، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۱۱، تابستان و پاییز ۱۳۸۷
- محمودی جعفر، چیستی مدیریت اسلامی در بو ته نقد، نشریه دانش مدیریت، شماره ۵۱، زمستان ۱۳۷۹
- مردمی ابوالقاسم، نقد و بررسی کتاب رفتار سازمانی در نگاه مدیریت اسلامی: تالیف: غلامرضا ویسی، محمدعلی سوادی، دو فصلنامه پاسداری فرهنگی انقلاب اسلامی، سال اول، شماره ۱، پاییز ۱۳۸۹
- مزروعی اسماعیل، سید عبدالجابر قدرتیان کاشان، بررسی مبانی انسان شناختی بروکراسی با رویکرد اسلامی، فصلنامه مطالعات معرفتی در دانشگاه اسلامی، شماره ۵۳، زمستان ۱۳۹۱
- مساح هاجر، حمیدرضا عریضی، ابوالقاسم نوری، محسن گل پرور، ساخت و روان سنجی مقیاس مدیریت اسلامی، دو فصلنامه مطالعات اسلام و روان شناسی، شماره ۹، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
- مصباح آیت الله علامه، مدیریت اسلامی و ضرورت توجه به آن در نظام اسلامی، دو فصلنامه اسلام و پژوهش های مدیریتی، شماره ۷، پاییز و زمستان ۱۳۹۲
- معصومی مهر حمید رضا، حسن عابدی جعفری، لطف الله فروزنده دهکردی، طراحی و تدوین الگوی شناخت موانع تحقق مدیریت اسلامی در سازمانها (انگلیسی)، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال نوزدهم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۰
- ملک اف علاالدین، آیا مدیریت اسلامی داریم، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۹، بهار ۱۳۸۶
- مهدوی راد محمدعلی، حسنعلی صادقی، تحلیل تعامل علم و عمل در مدیریت اسلامی از دیدگاه قرآن و حدیث، دو فصلنامه مدیریت اسلامی، سال بیست و دوم، شماره ۱، بهار و تابستان ۱۳۹۳
- مهدیخانی لطف الله، مدیریت اسلامی در یک نگاه، ماهنامه شکرشکن، شماره ۷۶، شهریور ۱۳۸۲
- موحد ابطحی سیدمحمدتقی، درآمدی بر روش شناسی مدیریت اسلامی، فصلنامه روش شناسی علوم انسانی، شماره ۴۵، زمستان ۱۳۸۴
- مؤیدنیا فریبا، شیوه ها و راه کارهای مدیریت اسلامی، ماهنامه درسهایی از مکتب اسلام، شماره

۶۰۷، مهر ۱۳۸۵

- میرزاف (تاجیکستان) عبداله‌هاشم، منبع شناسی قرآن و مدیریت، دو فصلنامه قرآن و علم، شماره ۱۲، بهار و تابستان ۱۳۹۲
- نبوی محمد حسن، نقد و بررسی کتاب «اصول مدیریت اسلامی و الگوهای آن»، پژوهش نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، شماره ۲، تابستان ۱۳۷۹
- نبوی محمدحسن، رابطه اسلام و دانش مدیریت، پژوهش نامه انتقادی متون و برنامه‌های علوم انسانی، شماره ۱۱، زمستان ۸۳ و بهار ۸۴
- نجات بخش اصفهانی علی، اکبر باقری، بررسی تطبیقی روش شناسی تحقیق در مدیریت اسلامی درمقایسه با روش شناسی‌های تحقیق در علوم مدیریت رایج، مجله پژوهش‌های تعلیم و تربیت اسلامی، شماره ۵، زمستان ۱۳۸۸
- نجات بخش علی، دیدگاه‌های مدیریت اسلامی در زمینه کنترل و نظارت : با استفاده از آیات کلام الله مجید روایات و بعضی از احادیث و خطب نهج‌البلاغه، فصلنامه مدیریت در اسلام (نخل شهداد)، شماره ۸، پاییز و زمستان ۱۳۸۵
- نجات نازی، صفات اخلاقی مدیران از دیدگاه حضرت علی علیه السلام، فصلنامه طب و تزکیه، سال دوازدهم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۲
- نجاتبخش اصفهانی علی، آینده در قلمرو مدیریت و رهبری حضرت مهدی (عج)، فصلنامه مدیریت در دانشگاه اسلامی، شماره ۶، پاییز و زمستان ۱۳۹۲
- نجاتبخش اصفهانی علی، بهاره شهرباری، مقایسه ویژگی‌های مدیریت از دیدگاه قرآن کریم با مدیریت از دیدگاه تئوریهای غربی، مجله پژوهش‌های میان رشته‌ای قرآن کریم، شماره ۲، بهار ۱۳۸۸
- نصر اصفهانی علی، سهیلا محرابی، بررسی جایگاه و نقش شرح صدر در مدیریت اسلامی، فصلنامه مطالعات اسلامی در تعلیم و تربیت، شماره ۴، پاییز و زمستان ۱۳۹۰
- نصر اصفهانی مهدی، علی نصر اصفهانی، ریحانه نصر اصفهانی، جایگاه مفهومی و نظری رهبری خدمتگزار از دیدگاه اندیشمندان غربی و مقایسه تطبیقی با آموزه‌های دینی در مدیریت اسلامی، فصلنامه مطالعات اسلامی در تعلیم و تربیت، شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۹۰
- نظامی وند چگینی هوشنگ، محمدرضا جلیلود، نگرش اسلامی به مدیریت در مقابل مدیریت اسلامی، دو فصلنامه اسلام و مدیریت، شماره ۳، بهار و تابستان ۱۳۹۲

- نقی پورفر ولی ا...، رهبری بصیر در اسلام، فصلنامه کمال مدیریت، شماره ۹، بهار ۱۳۸۴
- نقی پورفر ولی ا...، محمود جعفرپور، مطالعه تطبیقی شاخص‌های تاثیرگذار بر تحقق عدالت مرادده‌ای در سازمان، مقایسه دو دیدگاه مدیریت اسلامی و مدیریت غربی، مجله علوم انسانی، شماره ۸۱، اسفند ۱۳۸۹
- نوری پیمان، از خود بیگانگی مثبت و قابلیت به کارگیری آن در مدیریت اسلامی (قسمت دوم و پایانی)، فصلنامه دانش حسابرسی، شماره ۱۹، زمستان ۱۳۸۲
- نوری پیمان، از خود بیگانگی مثبت و قابلیت به کارگیری آن در مدیریت اسلامی، فصلنامه دانش حسابرسی، شماره ۱۸، پاییز ۱۳۸۲
- هاشمیان سیدمحمدحسین، مقدمه‌ای بر امکان و وجوب فلسفی تحقق دانش مدیریت اسلامی نقدی بر روش شناسی مدرن، فصلنامه معرفت فرهنگی اجتماعی، شماره ۱۰، بهار ۱۳۹۱
- وزیر زنجانی حمیدرضا، لطف الله فروزنده دهکردی، بررسی مبانی فکری در تدوین اصول مدیریت اسلامی، نشریه راهبرد توسعه، شماره ۲۱، بهار ۱۳۸۹
- یارمحمدیان محمدحسین، مسعود فردوسی، محمدحسین پسندیده، ادراکات مدیران و صاحب نظران دانشگاهی در خصوص مولفه‌های مدیریت اسلامی، دو ماهنامه مدیریت اطلاعات سلامت، شماره ۲۲، ۱۳۹۰
- Cavanagh, G. (1999). Spirituality for managers: Context and Critique, Journal of Organization Change Management, Vol. 12, No.3. pp.53-165
- Myers, J. E. (1990). Wellness Throughout the Lifespan, Guide post